

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1916, kl. 1 e. m

Utlåtande i anledning av väckt motion angående skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i fråga om de med medlemskap i svenska kyrkan för- enade rättigheter och skyldigheter.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Alexanderson*), Trana, Gezelius, Stärner, Rogberg, greve Spens, Lars Olsson, Valerius Olsson, Lindqvist i Stockholm*), Pettersson i Bjälbo*), Persson i Norrköping*), Gustafsson i Örebro, Karlsson i Fjäl, Igel och Lindqvist i Kosta.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Lagutskottet har till behandling förehaft en till utskottet hänvisad motion, nr 16, i första kammaren av herr *Karl Johan Ekman*, däri motionären hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t — i samband med den i riksdagens skrivelse den 9 mars 1909 begärda undersökning angående villkoren för vidgad rätt till utträde ur svenska kyrkan m. m. — låta verkställa utredning angående de med medlemskapet i svenska kyrkan i olika avseenden för- enade rättigheter och skyldigheter samt framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.»

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 9 saml. 23 häft. (Nr 30.)

Motionärens
motivering.

Till stöd för sin hemställan har motionären anfört:

»I skrivelse den 9 mars 1909 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville taga i övervägande, »under vilka villkor det måtte kunna tillåtas medlem av svenska kyrkan att, även utan uppgiven avsikt att övergå till annat trossamfund, utträda ur kyrkan, ävensom huru gällande lagstiftning lämpligast måtte kunna ändras därhän, att främmande trosbekännare och de, som anmält sig till utträde ur kyrkan, ej på grund därav uteslutas från rätt att deltaga i avgörandet av frågor, som icke prövas vara av beskaffenhet att böra allenast av kyrkans medlemmar handläggas». Till stöd för denna anhållan anförde riksdagen, bland annat, att riksdagen ansåge, att rätt borde beredas för varje till mogen ålder hunnen svensk undersåte, som sådant önskade, att utträda ur statskyrkan utan att därvid nödgas uppgiva som sin avsikt att övergå till annat trossamfund, men att riksdagen å andra sidan icke kunde annat än biträda den uppfattningen, att ett medgivande av rätt till utträde ur statskyrkan av så vidsträckt omfattning måste medföra nödvändigheten av ändringar i åtskilliga förhållanden, som berörde såväl det borgerliga samhället som ock särskilt kyrkan. I främsta rummet framställde sig därvid till besvarande frågan, huru tillfälle måtte kunna beredas främmande trosbekännare eller dem, som blott anmält sig till utträde ur statskyrkan, att fortfarande utöva inflytande på sådana till kyrkostämmas handläggning hörande ärenden, som icke vore av beskaffenhet att böra allenast av kyrkans medlemmar avgöras. Denna fråga krävde i själva verket sin lösning redan under nu bestående förhållanden med avseende på villkoren för rätt till utträde ur statskyrkan.

De av riksdagen angivna spörsmålen beröra på det närmaste frågan om de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma de kyrkans medlemmar, vilka i yttre, rättslig mening tillhöra kyrkan, men vilja ur hennes gemenskap utträda. Icke mindre viktigt är, att i detta sammanhang utredes — särskilt då utträdadandet åsyftar fullständigt lösgörande från varje samband med något religiöst samfund — vilken ställning den utträdadandes barn därefter skola i konfessionellt hänseende anses intaga, i vad mån barnen skola anses pliktiga deltaga i religionsundervisningen i statens skolor m. m. Men utom dessa frågor, som sammanhånga med den av riksdagen begärda utredningen av villkoren för vidgad rätt till utträde ur svenska kyrkan, finnas flera spörsmål, som vid den ifrågasatta utredningen böra komma i betraktande. Det behöver klargöras vilka rättigheter och skyldigheter, som i olika avseenden böra tillkomma kyrkans medlemmar, allt efter som de antingen allenast i yttre, rättslig

mening tillhöra henne, eller på grund av dop, nattvardsberättigande eller dylikt stå till henne i ett närmare förhållande. En sådan utredning skulle i åtskilliga hänseenden kunna vara till gagn och bidra till undanröjande av olägenheter, som stundom yppa sig till följd av den nu rådande oklarheten härutinnan. Ett exempel härpå erbjuder den av herr Byström vid innevarande riksdag väckta motionen angående ändrade bestämmelser rörande villkoren för inträde i vissa seminarier, liksom ock motsvarande vid 1913 års riksdag behandlade fråga, vilken då framfördes i samband med frågan om ändrade grunder för folkskoleseminariernas organisation.

Bestämmelserna härutinnan hava hittills funnits spridda i åtskilliga lagar och författningar. Något allmängiltigt stadgande i dessa hänseenden torde icke heller vara att efter vunnit utredning förvänta, utan torde sannolikt utredningen visa, att även framdeles lagstiftningen bör inskränkas till meddelande av bestämmelser i särskilda, begränsade fall. Men det skulle dock vara av gagn att vinna en samlad överblick över hithörande frågor; och särskilt i samband med den ovannämnda, av riksdagen 1909 begärda utredningen torde ett flertal sådana frågor kräva en lösning.»

Såsom i motionen framhålles, står den av motionären påyrkade utredningen i nära samband med den undersökning angående villkoren för vidgad rätt till utträde ur statskyrkan, varom riksdagen hemställt i den av motionären åberopade skrivelsen den 9 mars 1909. Vid denna undersökning kommer givetvis frågan om de med medlemskap i svenska kyrkan förenade rättigheter och skyldigheter att i väsentliga delar vinna ingående behandling liksom även de förslag till ändring i gällande lagstiftning, vartill samma undersökning kan giva anledning, äro att i sammanhang därmed förvänta. I den mån så kan antagas bliva fallet, torde för riksdagen ej finnas skäl att, på sätt i motionen yrkas, göra ytterligare framställning. Till den del åter motionen avser utredning och förslag i sådana till ämnet hörande frågor, som icke skäligen kunna antagas komma under behandling vid förutnämnda undersökning, torde motionen få anses gå ut på en begäran om kodifikation av gällande rätt och rättspraxis i hithörande frågor jämte framläggandet av förslag till de lagändringar, som vid en dylik kodifikation kunde finnas av en eller annan anledning önskvärda. Det synes emellertid utskottet icke föreligga tillräcklig anledning till framställning i sådant hänseende, helst motionären själv ej angivit ens några riktlinjer för det av honom ifrågasatta lagstiftningsarbetet. Här-

*Utskottets
yttrande.*

till kommer, att, enligt vad utskottet inhämtat, 1915 års kyrkomöte i anledning av väckt motion beslutat till Kungl. Maj:t avlåta en skrivelse, utmynnande i enahanda hemställan och med i huvudsak samma motivering som nu förevarande motion; frågan är alltså redan underställd Kungl. Maj:ts prövning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Ekmans ifrågavarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 maj 1916.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.